প্রতিবেদনযোগ্য

ভাৰতৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়

ফৌজদাৰী আপীল ক্ষেত্রাধিকাৰ

ফৌজদাৰী আপীল নং ৯০৫/২০১০

অৰুণাচল প্রদেশ ৰাজ্য ..... আপীলকাৰী

বনাম

ৰামচন্দ্র ৰবিদাস ওৰফে ৰতন ৰবিদাস আৰু আন এজন ..... প্রতিপক্ষগণ

লগতে

ফৌজদাৰী আপীল নং ৯০৬/২০১০

ত্রিপুৰ ৰাজ্য ..... আপীলকাৰী

বনাম

ৰামচন্দ্র ৰবিদাস ওৰফে ৰতন ৰবিদাস ..... প্রতিপক্ষ

ৰায়

ন্যায়ধীশ ইন্দু মালহোত্রা-

১. এই ফৌজদাৰী আপীলসমূহত বিবেচনাৰ বাবে উত্থাপিত বিষয়টো হ'ল গৌহাটি উচ্চ ন্যায়ালয়ে পথ পৰিবহণৰ অপৰাধ কেৰল যান-বাহন আইন, ১৯৮৮ (যান-বাহন আইন) ৰ বিধানৰ অধীনতহে মোকাবিলা কৰা হ'ব বুলি নির্দেশনা জাৰি কৰাটো ন্যায্য আছিল নেকি, আৰু পথ পৰিবহণ বা যান-বাহনৰ অপৰাধৰ ক্ষেত্রত আইনৰ অনুমোদন অবিহনে ভাৰতীয় দণ্ডবিধি, ১৮৬০ (আইপিচি)ৰ বিধানৰ অধীনত বিচাৰ কৰোটো আৰু ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ বিধানৰ সহায় লোৱাটো আইনসিদ্ধ নহয় নেকি?

২. গৌহাটি উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ আগৰতলা বিচাৰপীঠে ২২-১২-২০০৮ তাৰিখৰ বিবাদিত ৰায়দান এই ভিত্তিত দিছিল যে:-

(i) যান-বাহন আইনৰ ধাৰা ১৮৩ আৰু ১৮৪, যিবোৰ অত্যধিক গতিত আৰু বিপজ্জনকভাৱে মটৰ বাহন চলোৱাৰ সৈতে জড়িত আৰু যান-বাহন আইনৰ ১৩ নং অধ্যায়ৰ অধীনৰ অন্যান্য অপৰাধ আৰক্ষী বা আদালতত আপোষযোগ্য হয় আৰু অভিযুক্তজনে দোষ স্বীকাৰ কৰাৰ পিছত তেওঁৰ বিৰুদ্ধে কোনো ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা নহয়। এইবোৰৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি এই সিদ্ধান্ত লোৱা হৈছিল যে- ফৌজদাৰী কার্য্যবিধিৰ বিধানসমূহ যান-বাহন আইনৰ বিধিগত বিধানৰ অধীনত থাকিব লাগিব, আৰু ইয়াৰ বিপৰীত যিকোনো তদন্ত বা বিচাৰ আইনমতে অবৈধ আৰু অস্থায়ী হ'ব। [বিবাদিত ৰায়দৰ ১৪ নং দফা]

(ii) ভাৰতৰ সংবিধানৰ সপ্তম অনুসূচীৰ সমবর্ত্তী তালিকাৰ ১ আৰু ২ নং প্ৰৱেশত ভাৰতীয় দণ্ডবিধি আৰু ফৌজদাৰী কার্যবিধি, ১৯৭৩ ক স্থান দিয়া হৈছে। যান-বাহন আইন, ১৯৮৮ সমবর্ত্তী তালিকাৰ ৩৫ নং প্ৰৱেশৰ অধীনত পৰে।

সেয়েহে, যান-বাহন আইনৰ মর্যাদা ভাৰতীয় দণ্ডবিধি আৰু ফৌজদাৰী কার্যবিধিৰ সমতুল্য, আৰু এইটো ধৰি ল'ব নোৱাৰি যে যান-বাহন আইন হয় ভাৰতীয় দণ্ডবিধি আৰু ফৌজদাৰী কার্যবিধিৰ অধীনস্থ আইন, বা মর্যাদাত ই ভাৰতীয় দণ্ডবিধি আৰু ফৌজদাৰী কার্যবিধিৰ তুলনাত নিম্নমানৰ। [বিবাদিত ৰায়ৰ ২১ নং দফা]

(iii) ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ৫ নং ধাৰাত বিশেষ আইনৰ অধীনত অপৰাধীক দোষী সাব্যস্ত কৰা আৰু শাস্তি দিয়াৰ সন্দর্ভত যিকোনো ধৰণৰ অস্পষ্টতা আঁতৰোৱা হৈছে যিয়ে ক্ষেত্ৰখন সামৰি লয়। যান-বাহন আইনৰ ২০৮ নং ধাৰাত পথ পৰিবহণৰ অপৰাধ নিষ্পত্তিৰ বাবে বিশেষ পদ্ধতি নির্ধাৰণ কৰা হৈছে। সেয়েহে, ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ সহায় লোৱাটোৱে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ৫ নং ধাৰা উলংঘা কৰিব।

ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ৫ নং ধাৰাত বিশেষ আইনসমূহৰ সৰ্বোচ্চতা স্বীকাৰ কৰা হৈছে, যিবোৰ সাধাৰণ দফা আইন, ১৮৯৭ ৰ ২৬ নং ধাৰা মতে গুৰুত্বহীন বুলি বিবেচনা কৰিব নোৱাৰি। [বিবাদিত ৰায়ৰ ২৪-২৬ নং দফা]

(iv) ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনত পথ পৰিবহণৰ অপৰাধৰ বিচাৰ অনুমোদিত নহয়, কিয়নো ইয়াৰ কোনো আইনী অনুমোদন নাই। এই নিয়মৰ একমাত্ৰ ব্যতিক্ৰম হ'ব য'ত যান-বাহন আইনৰ অধীনত কৰা অপৰাধৰ বাবে উপযুক্তভাৱে শাস্তি দিব নোৱাৰি। [বিবাদিত ৰায়দানৰ ২৪-২৬ নং দফা]

(v) যিহেতু যান-বাহন আইনৰ বিধানৰ অধীনত পথ পৰিবহণৰ অপৰাধসমূহ নিয়ন্ত্ৰণ আৰু পৰ্যাপ্তভাৱে মোকাবিলা কৰিব পাৰি, সেয়েহে সাধাৰণ আইন ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ বিধানৰ সহায় লোৱাটো এৰাই চলিব লাগে । [বিবাদিত ৰায়ৰ ২৮ নং দফা]

(vi) যান-বাহন আইনৰ ধাৰা ১৮৩ৰ পৰা ১৮৮, যিবোৰ অত্যধিক গতিত বা বিপজ্জনকভাৱে বা মদ্যপান কৰি গাড়ী চলোৱাৰ বাবে প্ৰদান কৰা শাস্তিৰ সৈতে জড়িত, সেইবোৰ দুৰ্ঘটনাৰ ফলাফলৰ বিষয়ে একো উল্লেখ নাই। এই শাস্তিমূলক বিধানসমূহে মানুহক আঘাত কৰা বা কোনো সম্পত্তিৰ ক্ষতি কৰাৰ বাবে কোনো পৃথক শাস্তি নিৰ্ধাৰণ কৰা নাই। কিন্তু ইয়াৰ অৰ্থ এইটো নহয় যে যান-বাহন আইন প্ৰণয়ন কৰাৰ সময়ত বিপদজনকভাৱে গাড়ী চলোৱাৰ পৰিণতিৰ বিষয়ে আইনসভা সচেতন নাছিল বা সম্পূৰ্ণ অজ্ঞাত আছিল। [বিবাদিত ৰায়ৰ ৩০ নং দফা]

(vii) যদি কোনো ব্যক্তিয়ে বাহন চলোৱাৰ সময়ত হঠকাৰী আৰু বিপজ্জনকভাৱে কোনো ব্যক্তিক আঘাত কৰাৰ বাবে যান-বাহন আইনৰ অধীনত দোষী সাব্যস্ত কৰিব নোৱাৰে, তেন্তে উক্ত অপৰাধীক ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনতো দোষী সাব্যস্ত কৰিব নোৱাৰি,

কিয়নো ভাৰতীয় দণ্ডবিধিয়ে পথ পৰিবহণৰ অপৰাধসমূহ ইয়াৰ পৰিসৰৰ ভিতৰত স্পষ্টভাৱে অন্তর্ভুক্ত নকৰে। [বিবাদিত ৰায়ৰ ৩০ নং দফা]

(viii) যান-বাহনৰ অপৰাধৰ ক্ষেত্রত যান-বাহন আইনৰ বাহিৰে আন কোনো দণ্ডবিধিৰ বিধানৰ অধীনত অপৰাধীৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ অনুমতি দিয়াটো যান-বাহন আইন, যিটো যান বাহনৰ অপৰাধৰ বাবে সংসদে প্রস্তুত কৰা বিশেষ আইন, সেই আইনক আওকাণ কৰাৰ সমান হ'ব । যান-বাহনৰ অপৰাধৰ বাবে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ বিধানসমূহ আৰোপ কৰিলে যান-বাহন আইনৰ মৌলিক চৰিত্র আৰু গাঁথনি বিকৃত হ'ব, আৰু ই যান-বাহনৰ দুর্ঘটনাৰ বৃদ্ধি পোৱা হাৰ ৰোধ কৰাত সহায় নকৰে। [বিবাদিত ৰায়ৰ ৩৩ নং দফা]

(ix) পথ পৰিবহন দুর্ঘটনাৰ ক্ষেত্রত অপৰাধীৰ বিৰুদ্ধে যান-বাহন আইনৰ অধীনত এক সাধাৰণ নিয়ম হিচাপে গোচৰ চলিব লাগিব, কিন্তু ইয়াৰ এটা ব্যতিক্রম আছে, সেয়া হ'ল ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ৩০৪ৰ অধীনত হত্যাৰ সমান নহয়, কাৰণ যান-বাহন আইনৰ অধীনত নির্ধাৰিত ৬ মাহৰ কাৰাদণ্ডৰ শাস্তি যথেষ্ট নহয়, কিয়নো পথ দুর্ঘটনাৰ হাৰ যথেষ্ট বৃদ্ধি পাইছে। ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ বিধানৰ অধীনত অপৰাধীৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাটো আইনৰ নীতি উলংঘা কৰা আৰু যান-বাহন আইনৰ নীতিগত উদ্দেশ্যৰ বিপৰীত। বিবাদিত ৰায়ৰ [দফা ৩৭ আৰু ৩৭.১]

(x) উচ্চ ন্যায়ালয়ে অসম, নাগালেণ্ড, মেঘালয়, মণিপুৰ, ত্রিপুৰা, মিজোৰাম আৰু অৰুণাচল প্রদেশ ৰাজ্যক নির্দেশ দিয়ে আৰু সকলো অধীনস্থ বিষয়াক সাধাৰণতে মটৰ দুর্ঘটনা অপৰাধীৰ বিৰুদ্ধে কেৱল যান-বাহন আইনৰ বিধানৰ অধীনত গোচৰ পঞ্জীয়ন কৰিবলৈ

উপযুক্ত নির্দেশনা জাৰী কৰে, অৱশ্যে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ৩০৪ নং ধাৰাৰ ব্যতিক্রম সাপেক্ষেহে ।

৩. ত্রিপুৰা আৰু অৰুণাচল প্রদেশ ৰাজ্যই এই আদালতত এই বিশেষ অনুমতিৰ আবেদন দাখিল কৰিছে, য'ত ১২-০৫-২০০৯ আৰু ৩১-০৭-২০০৯ তাৰিখৰ আদেশৰ ভিত্তিত বিবাদিত ৰায়দানৰ কার্য্যকৰিকৰণ স্থগিত ৰখা হৈছে। এই আদালতে ২৬-০৪-২০১০ তাৰিখৰ আদেশৰ ভিত্তিত আপীল কৰিবলৈ বিশেষ অনুমতি প্রদান কৰে, আৰু নির্দেশ দিয়ে যে বিবাদিত ৰায়দানৰ স্থগিতাদেশ আপীলৰ বিচাৰাধীন সময়ছোৱাত বলবৎ থাকিব।

৪. জাননী প্রদান কৰাৰ পিছতো প্রতিবাদীসকলৰ হৈ কোনোৱেই হাজিৰ হোৱা নাছিল। যিহেতু গোচৰটোৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত সিদ্ধান্তৰ প্রতি কোনো প্রত্যাহ্বান নাই, গতিকে আমি ৰায়দানৰ সেই অংশটো স্পর্শ কৰা নাই।

৫. যান-বাহন আইনখন এক প্রয়োজনীয় আইন, যাৰ প্রাথমিক উদ্দেশ্য হৈছে মটৰ দুর্ঘটনাৰ ভুক্তভোগীসকলক ক্ষতিপূৰণ দিয়াৰ বাবে এখন বিধিগত আঁচনি প্রদান কৰা; বা, তেওঁলোকৰ পৰিয়ালৰ সদস্যসকল যিবোৰ পৰিয়ালৰ কোনো সদস্যৰ অকাল মৃত্যু বা আঘাতৰ ফলত অসহায় আৰু অসুবিধাৰ সন্মুখীন হয়, যদিহে দাবীটো সঁচা বুলি গম পোৱা যায়। এই আইনখনত দুর্ঘটনাত হোৱা লোকচানৰ বাবে ক্ষতিপূৰণ দাবী কৰাৰ বাবে এক চমু প্রক্রিয়া উল্লেখ আছে, যিটো দেৱানী আদালতৰ সন্মুখত দাবী কৰাৰ সময়ত গোচৰ আৰু অন্যান্য কার্য্যবিধিৰ ক্ষেত্রত প্রযোজ্য হয়।

৫.১. যান-বাহন আইন, ১৯৮৮য়ে যান-বাহন আইন, ১৯৩৯ বাতিল কৰে। পথ পৰিবহণ প্রযুক্তিৰ পৰিৱর্তন, যাত্রী আৰু মালবাহী গাড়ী চলাচলৰ নিদর্শন, দেশৰ জল পথৰ বিকাশ আৰু বিশেষকৈ মটৰ গাড়ী পৰিচালনাৰ উন্নত কৌশলসমূহৰ প্রতি লক্ষ্য ৰখাটো প্রয়োজনীয় বুলি অনুভৱ কৰা হৈছিল। এম. কে.

কুনহি মোহম্মদ বনাম পি. এ. আহমেদকুট্টি আৰু অন্যান্য ৩ গোচৰত এই আদালতে মটৰ দুর্ঘটনাত প্রদান কৰিবলগীয়া ক্ষতিপূৰণৰ সীমা বৃদ্ধি কৰাৰ পৰামর্শ দিছিল য'ত মৃত্যু আৰু স্থায়ীভাৱে অক্ষম হৈছিল, আনকি অপৰাধমূলক বাহন চলোৱা ব্যক্তিজনৰ কোনো দোষ নাথাকিলেও, আৰু লগতে দুর্ঘটনা কৰি পলাই যোৱা ঘটনাতো উক্ত পৰামর্শসমূহ বিধানসভাই বিবেচনা কৰি যান-বাহন আইন, ১৯৮৮ত প্রণয়ন কৰে।

৫.২. যান-বাহন আইন, ১৯৮৮ৰ ১৩ নং অধ্যায়ত অপৰাধ, জৰিমনা আৰু পদ্ধতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। ইয়াত যান-বাহন আইনখনৰ বিধানসমূহ, বা ইয়াৰ অধীনত কৰা যিকোনো নিয়ম, বিনিয়ম বা অধিসূচনা উলংঘা কৰা সম্পর্কীয় অপৰাধৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। ইয়াত মূলতঃ অনুজ্ঞাপত্র, অকর্তৃত্বশীল ব্যক্তিয়ে বাহন চলোৱা, যাতায়ত নিয়ন্ত্রণ, মটৰ বাহনৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ, অসুৰক্ষিত অৱস্থাত বাহন ব্যৱহাৰ কৰা, বা পঞ্জীয়ন বা অনুজ্ঞাপত্র অবিহনে, গতিৰ সীমা অতিক্রম কৰা, বিপজ্জনকভাৱে বা মদ্যপান কৰা ব্যক্তি, বা ড্রাগছৰ প্রভাৱত থকা ব্যক্তিৰ দ্বাৰা বাহন চলোৱা আদিৰ সৈতে জড়িত অপৰাধৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে।

৫.৩ যান-বাহন আইন, ১৯৮৮-ৰ প্রাসংগিক বিধানসমূহ (বিবাদিত অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ সময়ত যিদৰে আছিল) যিবোৰৰ বিষয়ে অৱগত কৰাটো প্রয়োজনীয় সেইবোৰ ইয়াত তলত উদ্ধৃত কৰা হৈছে:-

১৮৩. অত্যধিক গতিত গাড়ী চলোৱা আদি- (১) যিকোনো ব্যক্তিয়ে ১১২ নং ধাৰাত উল্লেখ কৰা গতিৰ সীমা উলংঘা কৰি মটৰ গাড়ী চলায়, তেন্তে তেওঁক চাৰিশ টকালৈ জৰিমনা বিহা হ'ব পাৰে, বা যদি তেওঁ পূর্বতে এই উপ-ধাৰাত অপৰাধত দোষী সাব্যস্ত হৈছে, তেন্তে তেওঁ পুনৰ এই উপ-ধাৰাৰ অধীনত অপৰাধৰ বাবে দোষী সাব্যস্ত হ'ব পাৰে, যাৰ বাবে তেওঁক এহাজাৰ টকালৈ জৰিমনা বিহা হ'ব পাৰে।

(২) যিকোনো ব্যক্তিয়ে তেওঁৰ দ্বাৰা নিয়োজিত বা তেওঁৰ নিয়ন্ত্রণত থকা কোনো ব্যক্তিক ধাৰা ১১২ত উল্লেখ কৰা গতিৰ সীমা উলংঘা কৰি মটৰ গাড়ী চলাবলৈ বাধ্য কৰায়, তেন্তে তেওঁক তিনিশ টকালৈ জৰিমনা বিহা হ'ব পাৰে, বা যদি তেওঁ পূর্বতে এই উপ-ধাৰাৰ অধীনত অপৰাধত দোষী সাব্যস্ত হৈছে, তেন্তে তেওঁক পুনৰ এই উপ-ধাৰাৰ অধীনত অপৰাধৰ বাবে দোষী সাব্যস্ত হ'ব পাৰে, যাৰ বাবে তেওঁ পাঁচশ টকালৈকে জৰিমনা বিহা হ'ব ।

(৩) কোনো ব্যক্তিক উপ-ধাৰা (১)ৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধৰ বাবে কেৱল এজন সাক্ষীৰ প্ৰমাণৰ ভিত্তিত দোষী সাব্যস্ত কৰা নহ'ব যাৰ সাক্ষ্য যে উক্ত ব্যক্তিয়ে অত্যধিক গতিৰে গাড়ী চলাইছিল, যদিহে সেই মতামত কোনো যান্ত্রিক সঁজুলিৰ ব্যৱহাৰৰ দ্বাৰা প্ৰাপ্ত অনুমানৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কৰা হোৱা দেখা নাযায়।

(৪) এনে এখন সময়সূচী প্ৰকাশ কৰা, বা যিকোনো নিৰ্দেশনা দিয়া যে যিকোনো ভ্ৰমণ বা ভ্ৰমণৰ অংশ এটা নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ভিতৰত সম্পূৰ্ণ কৰিব লাগিব, যদিহে আদালতৰ মতে সেই ভ্ৰমণ বা ভ্ৰমণৰ অংশটো ধাৰা ১১২ত উল্লেখ কৰা গতিৰ সীমা উলংঘা নকৰাকৈ নিৰ্দিষ্ট সময়ত সম্পূৰ্ণ কৰাটো কাৰ্যকৰী নহয়, তেন্তে প্ৰাথমিকভাৱে প্ৰমাণ হ'ব যে সময়সূচী প্ৰকাশ কৰা ব্যক্তিজনে বা নিৰ্দেশনা দিয়া ব্যক্তিজনে উপ-ধাৰা (২)ৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধ সংঘটিত কৰিছে।

১৮৪. বিপদজনকভাৱে গাড়ী চলোৱা যিয়ে যিকোনো মটৰ গাড়ী এনে গতিৰে বা এনেদৰে চলায় যি জনসাধাৰণৰ বাবে বিপদজনক, গোচৰৰ সকলো পৰিস্থিতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি, য'ত বাহনখন চলোৱা ঠাইখনৰ প্ৰকৃতি, অৱস্থা আৰু ব্যৱহাৰ আৰু সেই ঠাইত প্ৰকৃততে থকা বা যুক্তিসংগতভাৱে আশা কৰিব পৰা যান-বাহনৰ পৰিমাণকে ধৰি, প্ৰথম অপৰাধৰ বাবে ছমাহলৈকে কাৰাদণ্ড বা এক হাজাৰ টকালৈকে জৰিমনা বিহা হ'ব পাৰে, আৰু যিকোনো দ্বিতীয় বা পৰৱৰ্তী অপৰাধৰ বাবে যদি পূৰ্বৰ একে ধৰণৰ অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ তিনি বছৰৰ ভিতৰত হয়, দুই বছৰলৈকে কাৰাদণ্ড বা দুই হাজাৰলৈকে জৰিমনা বিহা হ'ব পাৰে, বা দুয়োটা শাস্তি বিহা হ'ব পাৰে।

১৮৫. মদ্যপান বা ড্ৰাগছ সেৱন কৰি গাড়ী চলোৱা- যিকোনো ব্যক্তিয়ে মটৰ গাড়ী চলোৱাৰ সময়ত, বা চলাবলৈ চেষ্টা কৰাৰ সময়ত- (ক) তেওঁৰ তেজত শ্বাস বিশ্লেষকৰ দ্বাৰা পৰীক্ষাত ধৰা পৰা প্ৰতি ১০০ মিলি লিটাৰত তেজত ৩০ মিলিগ্ৰামতকৈ অধিক এলকহল থাকে, বা (খ) বাহনখনৰ ওপৰত সঠিক নিয়ন্ত্ৰণ প্ৰয়োগ কৰিবলৈ অক্ষম হোৱাকৈ ড্ৰাগছ সেৱন কৰি থাকে, প্ৰথম অপৰাধৰ বাবে ছমাহলৈকে কাৰাদণ্ড বা দুই হাজাৰ টকা পৰ্যন্ত জৰিমনা বা দুয়োটাৰে সৈতে শাস্তি হ'ব পাৰে; আৰু দ্বিতীয় বা পৰৱৰ্তী অপৰাধৰ বাবে দুবছৰৰ কাৰাদণ্ড বা তিনি হাজাৰ টকা পৰ্যন্ত জৰিমনা বা দুয়োটা শাস্তি হ'ব পাৰে।

ব্যাখ্যা- এই ধাৰাটোৰ উদ্দেশ্যৰ বাবে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে এই সন্দৰ্ভত চৰকাৰী ৰাজপত্ৰত অধিসূচনাৰ জৰিয়তে উল্লেখ কৰা ড্ৰাগছ বা মাদক দ্ৰব্যবোৰক এনেদৰে গণ্য কৰা হ'ব যাতে এজন ব্যক্তিয়ে মটৰ বাহনৰ ওপৰত সঠিক নিয়ন্ত্ৰণ প্ৰয়োগ কৰাত অসমৰ্থ হয়।

১৮৭. দুর্ঘটনা সম্পর্কীয় অপৰাধৰ বাবে শাস্তি- যিকোনো ব্যক্তিয়ে ধাৰা ১৩২ৰ উপ-ধাৰা (১) বা ধাৰা ১৩৩ বা ধাৰা ১৩৪ৰ দফা (গ)ৰ বিধানসমূহ মানি চলাত ব্যর্থ হ'লে তেওঁক তিনিমাহলৈকে কাৰাদণ্ড বা পাঁচশ টকা পর্যন্ত জৰিমনা বিহা হ'ব পাৰে, বা দুয়োটাৰে সৈতে জৰিমনা বিহা হ'ব পাৰে, বা, যদিহে তেওঁক এই ধাৰাৰ অধীনত অপৰাধৰ বাবে পূর্বে দোষী সাব্যস্ত কৰা হৈছে, তেন্তে তেওঁক পুনৰ এই ধাৰাৰ অধীনত অপৰাধৰ বাবে দোষী সাব্যস্ত কৰা হ'ব, যাৰ বাবে তেওঁক ছমাহলৈকে কাৰাদণ্ড বা এক হাজাৰ টকা পর্যন্ত জৰিমনা বিহা হ'ব পাৰে, বা দুয়োটা শাস্তি বিহা হ'ব পাৰে।

২০৮. গোচৰৰ চমু নিষ্পত্তি- (১) এই আইনৰ অধীনত যিকোনো অপৰাধৰ সংজ্ঞান লোৱাৰ পিছত (কেন্দ্রীয় চৰকাৰে ইয়াৰ হৈ নিয়মৰ দ্বাৰা নির্দিষ্ট কৰিব পৰা অপৰাধৰ বাহিৰে),- (i) যদি অপৰাধটো এই আইনৰ অধীনত কাৰাদণ্ডৰ শাস্তিযোগ্য অপৰাধ হয়; আৰু (ii) আন যিকোনো ক্ষেত্রত অভিযুক্ত ব্যক্তিজনক চমন জাৰি কৰাৰ সময়ত উল্লেখ কৰিব লাগিব যে তেওঁ- (ক) অধিবক্তাৰ দ্বাৰা বা ব্যক্তিগতভাৱে হাজিৰ হ'ব পাৰে; বা (খ) অভিযোগৰ শুনানিৰ পূর্বে নির্দিষ্ট তাৰিখৰ ভিতৰত অভিযোগৰ বিৰুদ্ধে দোষী সাব্যস্ত হ'ব পাৰে আৰু আদালতলৈ প্রেৰণ কৰিব পাৰে, মানি অর্ডাৰৰ দ্বাৰা, আদালতে নির্দিষ্ট কৰিব পৰা এনে ধনৰাশি (অপৰাধৰ বাবে আৰোপ কৰিব পৰা সর্বোচ্চ জৰিমনা অতিক্রম নকৰাকৈ) আৰু মানি অর্ডাৰত উল্লেখ কৰা দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ আবেদন:

যদিহে আদালতে উপ-ধাৰা (২)ত উল্লেখ কৰা যিকোনো অপৰাধৰ ক্ষেত্রত চমনৰ ওপৰত উল্লেখ কৰিব লাগিব যে অভিযুক্ত ব্যক্তিয়ে যদি দোষী সাব্যস্ত হয়, তেন্তে দফা (খ)ত উল্লেখ কৰা ধৰণে আবেদন কৰিব লাগিব আৰু এনে আবেদন থকা পত্রৰ সৈতে তেওঁৰ চালকৰ অনুজ্ঞাপত্র আদালতলৈ প্রেৰণ কৰিব লাগিব।

২) য'ত উপ-ধাৰা (১) অনুসৰি মোকাবিলা কৰা অপৰাধটো এই উপ-ধাৰাৰ উদ্দেশ্যে নিয়মৰ দ্বাৰা নির্ধাৰিত কেন্দ্রীয় চৰকাৰে নির্ধাৰণ কৰা অপৰাধ হয়, তেনে ক্ষেত্রত আদালতে যদি অভিযুক্ত ব্যক্তিয়ে অভিযোগৰ বাবে দোষী সাব্যস্ত কৰে আৰু তেওঁৰ অভিযোগ থকা পত্রৰ সৈতে তেওঁৰ চালকৰ অনুজ্ঞাপত্র আদালতলৈ প্রেৰণ কৰে, তেন্তে তেওঁৰ চালক অনুজ্ঞাপত্রত এনে দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ অনুমোদন দিব লাগিব। (৩) য'ত অভিযুক্ত ব্যক্তিয়ে দোষী সাব্যস্ত কৰে আৰু নির্ধাৰিত ধনৰাশি প্রেৰণ কৰে আৰু উপ-ধাৰা (১) বা উপ-ধাৰা (১) আৰু (২)ৰ বিধানসমূহ মানি চলে, তেনে ক্ষেত্রত অপৰাধৰ সন্দর্ভত তেওঁৰ বিৰুদ্ধে আৰু কোনো ব্যৱস্থা গ্রহণ কৰা নহ'ব আৰু এই আইনত ইয়াৰ বিপৰীত কোনো কথা থাকিলেও তেওঁক দোষী সাব্যস্ত কৰাৰ কাৰণত অনুজ্ঞাপত্র ৰখাৰ বাবে অযোগ্য ঘোষণা কৰা নহ'ব।

২০৯. দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ ওপৰত নিষেধাজ্ঞা- ১৮৩ বা ১৮৪ নং ধাৰাত শাস্তিযোগ্য অপৰাধৰ বাবে গোচৰ চলোৱা কোনো ব্যক্তিক দোষী সাব্যস্ত কৰা নহ'ব যদিহে- (ক) অপৰাধ সংঘটিত হোৱাৰ সময়ত তেওঁক সকীয়াই দিয়া হৈছিল যে তেওঁৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ প্ৰশ্নটো বিবেচনা কৰা হ'ব, বা (খ) অপৰাধ সংঘটিত হোৱাৰ পৰা চৈধ্য দিনৰ ভিতৰত অপৰাধৰ প্ৰকৃতি আৰু সংঘটিত হোৱাৰ অভিযোগ কৰা সময় আৰু স্থান নির্দিষ্ট কৰি তেওঁক বা অপৰাধ সংঘটিত হোৱাৰ সময়ত বাহনখনৰ মালিক হিচাপে পঞ্জীয়নভুক্ত ব্যক্তিজনক পঞ্জীয়নভুক্ত ডাকযোগে জাননী প্ৰদান কৰা হৈছিল বা প্ৰেৰণ কৰা হৈছিল, বা

(গ) অপৰাধ সংঘটিত হোৱাৰ আঠাইশ দিনৰ ভিতৰত তেওঁৰ ওপৰত অপৰাধৰ বাবে চমন জাৰি কৰা হৈছিল:

যদিহে আদালতে সন্তুষ্ট হয় যে-

(ক) এই উপ-ধাৰাত উল্লেখ কৰা জাননী বা চমন জাৰি নকৰাৰ কাৰণ আছিল যে অভিযুক্তৰ নাম আৰু ঠিকনা বা বাহনখনৰ পঞ্জীয়নভুক্ত মালিকৰ নাম আৰু ঠিকনা যুক্তিসংগত পৰিশ্ৰমৰ সৈতে সময়ত নির্ণয় কৰিব পৰা নগ'লহেঁতেন, বা

(খ) অভিযুক্তৰ আচৰণৰ বাবে এনে বিফলতাৰ সৃষ্টি হৈছিল।

৫.৪ ১৮৩ নং ধাৰাত যান-বাহন আইনৰ ১১২ নং ধাৰাত উল্লেখ কৰা গতিৰ সীমা উলংঘা কৰি অত্যধিক গতিৰে বাহন চলোৱাৰ অপৰাধৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে; আনহাতে ১৮৪ নং ধাৰাত বিপদজনকভাৱে গাড়ী চলোৱাৰ অপৰাধৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। ১৮৪ নং ধাৰাত অপৰাধ হিচাপে গণ্য কৰিবলৈ হ'লে তলত উল্লেখ কৰা উপাদানসমূহ প্ৰমাণ কৰিব লাগিব: (ক) অভিযুক্তজনে মটৰ বাহন চলাব লাগিব; (খ) বাহনখন এনে গতিৰে চলাব লাগে বা এনেদৰে চলাব লাগিব যিটো জনসাধাৰণৰ বাবে বিপজ্জনক, গোচৰৰ সকলো পৰিস্থিতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি, য'ত বাহনখন চলোৱা ঠাইখনৰ প্ৰকৃতি, অৱস্থা আৰু ব্যৱহাৰ আৰু দুর্ঘটনাৰ সময়ত বা য'ত যুক্তিসংগতভাৱে সেই স্থানত যোৱাৰ সম্ভাৱনা থাকিব পাৰে, সেই ঠাইৰ যাতায়তৰ পৰিমাণ।

১৮৩ আৰু ১৮৪ নং ধাৰাটো যান-বাহনআইনৰ ধাৰা ২০৯ৰ সৈতে পঢ়িব লাগিব, য'ত উল্লেখ কৰা হৈছে যে ১৮৩৪ নং ধাৰাৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধৰ বাবে সতর্কবাণী, জাননী বা চমন দিয়াৰ প্ৰয়োজন।

৫.৫ যান-বাহন আইনৰ ১৮৫ নং ধাৰাটো সুৰা সেৱন কৰি গাড়ী চলোৱা বা ড্ৰাগছ সেৱন কৰি গাড়ী চলোৱাৰ অপৰাধৰ সৈতে জড়িত। যিকোনো ব্যক্তি যিয়ে গাড়ী চলোৱাৰ সময়ত বা চলাবলৈ চেষ্টা কৰাৰ সময়ত, (ক) তেওঁৰ তেজত প্ৰতি ১০০ মিলিত ৩০ মিলিগ্ৰামতকৈ অধিক এলকহল থাকে, যিটো নিশ্বাস বিশ্লেষকৰ দ্বাৰা ধৰা পৰে; বা (খ) ড্ৰাগছৰ প্ৰভাৱত থাকে, যিমানখিনিলৈকে তেওঁ বাহনৰ ওপৰত সঠিক নিয়ন্ত্ৰণ প্ৰয়োগ কৰিবলৈ অক্ষম হয়, যান-বাহন আইনৰ ১৮৫ নং ধাৰাত অপৰাধৰ বাবে দোষী সাব্যস্ত হ'ব।

৫.৬ ১৮৭ নং ধাৰাটো দুৰ্ঘটনাৰ ফলত উদ্ভৱ হোৱা অপৰাধৰ সৈতে জড়িত, যিটো যান-বাহনআইনৰ ধাৰা ১৩২(১)(গ) বা ধাৰা ১৩৩ বা ধাৰা ১৩৪ৰ বিধানসমূহ উলংঘা কৰা আৰু মানি নচলাৰ বাবে।

ধাৰা ১৩২(১)ৰ দফা (গ) যান-বাহন (সংশোধনী) আইন, ১৯৯৪ (বৰ্তমান ১৪১১/১৯৯৪)ৰ ধাৰা ৪০ৰ দ্বাৰা বাদ দিয়া হৈছিল; ধাৰা ১৩৩ যিকোনো আৰক্ষী বিষয়াৰ দাবীত এই আইনৰ অধীনত যিকোনো অপৰাধৰ অভিযোগত অভিযুক্ত চালক বা কণ্ডাক্টৰৰ নাম আৰু ঠিকনা, আৰু তেওঁৰ হাতত থকা অনুজ্ঞাপত্ৰৰ বিষয়ে তথ্য দিয়াৰ মালিকৰ কৰ্তব্যৰ সৈতে জড়িত; আনহাতে ধাৰা ১৩৪ হৈছে দুৰ্ঘটনা আৰু আঘাতৰ ক্ষেত্ৰত চালকৰ কৰ্তব্যৰ সৈতে জড়িত, আঘাতপ্ৰাপ্ত ব্যক্তিজনৰ বাবে চিকিৎসা নিশ্চিত কৰিবলৈ সকলো যুক্তিসংগত পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰা, তেওঁক নিকটতম চিকিৎসা চিকিৎসক বা চিকিৎসালয়লৈ প্ৰেৰণ কৰা, আৰু দুৰ্ঘটনাটোৰ বিষয়ে আৰক্ষী আৰু বাহনখনৰ বীমা কোম্পানীক প্ৰয়োজনীয় তথ্য প্ৰদান কৰা।

৫.৭. যান-বাহন আইনৰ ১৩ নং অধ্যায়ৰ অধীনৰ অপৰাধ সমূহৰ গোচৰ নিষ্পত্তিৰ বাবে এক চমু প্ৰক্ৰিয়া প্ৰদান কৰে, যিবোৰ যান-বাহন আইনৰ ধাৰা ২০৮(৩)ৰ অধীনত সংমিশ্ৰিত প্ৰকৃতিৰ। ধাৰা ২০৮(৩)ত উল্লেখ আছে যে *যদি কোনো অভিযুক্তই দোষ স্বীকাৰ কৰে আৰু আৰোপিত জৰিমনা জমা দিয়ে, তেন্তে তেওঁৰ বিৰুদ্ধে অপৰাধৰ সন্দৰ্ভত আৰু কোনো ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা নহ'ব আৰু এই আইনত ইয়াৰ বিপৰীত যিকোনো কথা থাকিলেও তেওঁ দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ কাৰণে অনুজ্ঞাপত্ৰ ৰখাৰ বা লাভ কৰাৰ বাবে অযোগ্য ঘোষণা কৰাৰ বাবে দায়বদ্ধ নহ'ব।*

৫.৮ আনহাতে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ প্ৰকৃতি দণ্ডনীয় আৰু প্ৰতিৰোধী । ইয়াৰ মূল উদ্দেশ্য হৈছে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনত সংঘটিত অপৰাধৰ বাবে অপৰাধীক শাস্তি দিয়া। ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ প্ৰাসংগিক বিধানসমূহ, যিবোৰৰ বিষয়ে অৱগত কৰাটো প্ৰয়োজনীয়, তলত উল্লেখ কৰা হৈছে:

৫. এই আইনৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত নোহোৱা কিছুমান আইন- এই আইনৰ কোনো কথাই ভাৰত চৰকাৰৰ সেৱাৰ বিষয়া, সৈনিক, নাবিক বা বায়ুসেনাক বিদ্ৰোহ আৰু পলায়ন কৰা ব্যক্তিক শাস্তি দিয়াৰ বাবে কোনো আইনৰ বিধান বা কোনো বিশেষ বা স্থানীয় আইনৰ বিধানত কোনো প্ৰভাৱ পেলাব নোৱাৰিব।

২৭৯. ৰাজহুৱা পথত লৰালৰি আৰু গাফিলতিৰে গাড়ী চলোৱা বা ঘোঁৰা চলোৱা- যিকোনো ব্যক্তিয়ে ৰাজহুৱা পথত এনেদৰে কোনো বাহন চলায়, বা বাহন চলায় যিয়ে মানুহৰ জীৱনলৈ ভাবুকি আনিব পাৰে বা আন কোনো ব্যক্তিক আঘাত বা আঘাত কৰাৰ সম্ভাৱনা থাকে, তেন্তে তেওঁক ছমাহলৈকে কাৰাদণ্ড বা এক হাজাৰ টকা পৰ্যন্ত জৰিমনা বা দুয়োটা শাস্তি বিহা হ'ব পাৰে।

৩০৪. হত্যাৰ সমান নহয় দোষৱহ নৰবধৰ শাস্তি –

যিজন ব্যক্তিয়ে হত্যাৰ সমান নহয় দোষৱহ নৰবধ কৰে, তেওঁক যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ড বা দহ বছৰলৈকে বৃদ্ধি হ'ব পৰা কাৰ্য্যকালৰ বাবে যিকোনো বৰ্ণনাৰ কাৰাদণ্ডৰ শাস্তি দিয়া হ'ব, আৰু লগতে জৰিমনা বিহা হ'ব, যদিহে মৃত্যুৰ কাৰণ হোৱা কাৰ্য্যটো মৃত্যুৰ কাৰণ হোৱাৰ অভিপ্ৰায়েৰে কৰা হয়, বা মৃত্যুৰ কাৰণ হোৱাৰ সম্ভাৱনা থকা শাৰীৰিক আঘাতৰ কাৰণ হোৱাৰ অভিপ্ৰায়েৰে কৰা হয়;

বা দহ বছৰলৈকে বৃদ্ধি হ'ব পৰা কাৰ্য্যকালৰ বাবে কাৰাদণ্ডৰ শাস্তি, বা জৰিমনা বিহা হ'ব পাৰে, বা দুয়োটাৰে সৈতে, যদিহে কাৰ্য্যটো মৃত্যুৰ কাৰণ হোৱাৰ সম্ভাৱনা আছে বুলি জানি কৰা হয়, কিন্তু মৃত্যুৰ কাৰণ হোৱাৰ কোনো অভিপ্ৰায় নোহোৱাকৈ, বা মৃত্যুৰ কাৰণ হোৱাৰ সম্ভাৱনা থকা শাৰীৰিক আঘাতৰ কাৰণ হোৱাৰ অভিপ্ৰায়েৰে কৰা হয়।

৩০৪ ক. গাফিলতিৰ দ্বাৰা মৃত্যুৰ কাৰণ হোৱা- যি কোনো ব্যক্তিয়ে দোষী নৰবধৰ সমান নহয় বুলি কোনো হঠকাৰী বা গাফিলতিৰ কাৰ্য্য কৰি কোনো ব্যক্তিৰ মৃত্যুৰ কাৰণ হয়, তেন্তে তেওঁক দুই বছৰলৈকে কাৰাদণ্ড বা জৰিমনা বা দুয়োটাৰে সৈতে শাস্তি হ'ব পাৰে।

৩৩৭. আনৰ জীৱন বা ব্যক্তিগত সুৰক্ষাৰ প্ৰতি ভাবুকি আনি দিয়া কাৰ্য্য কৰি আঘাত কৰা- যি কোনো ব্যক্তিয়ে মানুহৰ জীৱন বা আনৰ ব্যক্তিগত সুৰক্ষাৰ প্ৰতি ভাবুকি আনিবলগীয়া হঠকাৰী বা গাফিলতিৰ কাৰ্য্য কৰি কোনো

ব্যক্তিক আঘাত কৰে, তেন্তে তেওঁক ছয় মাহলৈকে কাৰাদণ্ড বা পাঁচশ টকা পর্যন্ত জৰিমনা বা দুয়োটাৰে সৈতে শাস্তি হ'ব পাৰে।

৩৩৮. আনৰ জীৱন বা ব্যক্তিগত সুৰক্ষাৰ প্রতি ভাবুকি অনা কার্য্যৰ দ্বাৰা গুৰুতৰ আঘাত কৰা -যিকোনো ব্যক্তিয়ে হঠাতে বা গাফিলতিৰে এনে কোনো কার্য্য কৰি কোনো ব্যক্তিৰ জীৱন বা আনৰ ব্যক্তিগত সুৰক্ষাৰ প্রতি ভাবুকি আনিব পৰা আঘাত কৰে, তেন্তে তেওঁক দুবছৰৰ কাৰাদণ্ড বা এক হাজাৰ টকা পর্যন্ত জৰিমনা বা দুয়োটা শাস্তি হ'ব পাৰে।

৫.৯ ধাৰা ২৭৯ ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ চতুর্দশ অধ্যায়ৰ অধীনত পৰে- জনস্বাস্থ্য, সুৰক্ষা, সুবিধা, শালীনতা আৰু নৈতিকতাক প্রভাৱিত কৰা অপৰাধ আৰু মানুহৰ জীৱনলৈ ভাবুকি আনিব পৰা বিপজ্জনকভাৱে আৰু গাফিলতিপূর্ণভাৱে গাড়ী চলোৱা এই অপৰাধৰ বাবে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ২৭৯ ৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য যদিহে বিপজ্জনকভাৱে গাড়ী চলোৱা বা ৰাজহুৱা পথত গাড়ী চলোৱাটোৱে মানুহৰ জীৱনলৈ ভাবুকি আনে, বা কোনো ব্যক্তিক আঘাতৰ কৰাৰ সম্ভাৱনা থাকে।

৫.১০ ধাৰা ৩০৪ দ্বিতীয় খণ্ড, ৩০৪এ, ৩৩৭ আৰু ৩৩৮ ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ষোড়শ অধ্যায়ৰ অন্তর্গত- *মানৱ শৰীৰক প্রভাৱিত কৰা অপৰাধ* যি হত্যাৰ সমান নহয়, গাফিলতিৰ দ্বাৰা কোনো হঠকাৰী বা গাফিলতিৰ কার্য্য কৰি মৃত্যুৰ সৃষ্টি কৰা, আৰু আনৰ জীৱন বা ব্যক্তিগত সুৰক্ষাৰ প্রতি ভাবুকি আনি আঘাত কৰা বা গুৰুতৰ আঘাতৰ সৃষ্টি কৰা,

৫.১১ যি ক্ষেত্রত হঠকাৰী বা গাফিলতিৰে গাড়ী চলোৱাৰ ফলত কোনো ব্যক্তি আঘাতপ্রাপ্ত বা গুৰুতৰ আঘাতপ্রাপ্ত হয়, তেনে ক্ষেত্রত ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ৩৩৭ বা ৩৩৮ৰ অধীনত এটা অপৰাধ সংঘটিত কৰা হয়।

৫.১২ যি ক্ষেত্রত হঠাতে বা গাফিলতিৰে গাড়ী চলোৱাৰ ফলত কোনো ব্যক্তিৰ মৃত্যু হয়, উক্ত কার্য্যই মৃত্যুৰ কাৰণ হ'ব বুলি নাজানি, তেন্তে ধাৰা ৩০৪ক ভাৰতীয় দণ্ডবিধি প্রযোজ্য হ'ব। অর্থাৎ, ধাৰা ৩০৪ক এনে ক্ষেত্রত প্রযোজ্য য'ত মৃত্যুৰ কাৰণ হোৱাৰ কোনো উদ্দেশ্য নাথাকে, আৰু কোনো সম্ভাৱনাত কৰা কার্য্যই মৃত্যুৰ কাৰণ হ'ব বুলি কোনো জ্ঞান নাথাকে। গাফিলতি আৰু হঠকাৰিতা ধাৰা ৩০৪ক-ৰ অপৰিহার্য উপাদান।

ধাৰা ৩০৪ক-ৰ তিনিটা উপাদান, যিবোৰ প্রমাণ কৰিব লাগিব, সেইবোৰ হ'ল: (১) কোনো মানুহৰ মৃত্যু; (২) অভিযুক্তই মৃত্যুৰ কাৰণ হয়; আৰু (৩) হঠকাৰিতা বা গাফিলতিৰ কার্য্যই মৃত্যুৰ কাৰণ হয়, যদিও ই কোনো এটা বর্ণনাৰ দোষী হত্যাৰ সমান নহয়।

ভাৰতীয় দণ্ডবিধি আইনৰ ধাৰা ৩০৪ এ ৰ অধীনত দোষী সাব্যস্ত হোৱাটো দায়বদ্ধতা সৃষ্টি কৰিবলৈ টৰ্ট আইনৰ অধীনত পর্যাপ্ত গাফিলতিৰ তুলনাত অধিক কঠোৰ। অপৰাধমূলক বা দোষনীয় হঠকাৰী কার্য্যৰ অর্থ হ'ল কোনো বিপজ্জনক বা অসাৱধানতাৰে কাম কৰা, ইয়াৰ ফলত ক্ষতি হ'ব পাৰে বুলি জানিও, কিন্তু ক্ষতি কৰাৰ উদ্দেশ্য নোহোৱাকৈ বা ইয়াৰ ফলত ক্ষতি হোৱাৰ সম্ভাৱনা থকা নাজানি কাম কৰা।

৫.১৩. যেতিয়া কোনো ব্যক্তিয়ে ইমানেই অসাৱধানতাৰে, হঠাতে বা গাফিলতিৰে বাহন চলায় যত এজন ব্যক্তিৰ মৃত্যু হয়, আৰু যাৰ বিষয়ে তেওঁ এজন যুক্তিসংগত ব্যক্তি হিচাপে জানিছিল যে এনে কার্য্য মৃত্যুৰ কাৰণ হ'ব পৰাকৈ বিপজ্জনক আছিল, তেতিয়া পৰিণতিৰ বিষয়ে জানি তেওঁক দোষী সাব্যস্ত কৰা হ'ব পাৰে, আৰু হত্যাৰ সমান নোহোৱা দোষৱহ নৰবধৰ বাবে দায়ী কৰা হ'ব পাৰে, যিটো ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ৩০৪ দ্বিতীয় খণ্ডৰ অধীনত দণ্ডনীয়।

৫.১৪ ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ২৭৯, ৩০৪এ, ৩৩৭ আৰু ৩৩৮ নং ধাৰা তেতিয়াহে প্রয়োগ কৰিব পাৰি যদিহে অভিযুক্তৰ কার্য্য এক অৱহেলা বা হঠকাৰী কার্য্য হয়। ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ২৭৯, ৩০৪এ, ৩৩৬, ৩৩৭ আৰু ৩৩৮ নং ধাৰাৰ আঁচনিৰ পৰা এইটো স্পষ্ট যে এই অপৰাধসমূহ তাত উল্লেখ কৰা কার্য্যসমূহৰ অন্তর্নিহিত বিপদৰ বাবে শাস্তিযোগ্য, অপৰাধীজনৰ জ্ঞান বা উদ্দেশ্য নির্বিশেষে।

ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ৩০৪ ৰ দ্বিতীয় খণ্ড সন্দর্ভত অভিযোজন পক্ষই প্রমাণ কৰিব লাগিব যে অভিযুক্তৰ কার্য্যৰ ফলত ব্যক্তিজনৰ মৃত্যু হৈছিল, আৰু তেওঁ জানিছিল যে এনে কার্য্যৰ ফলত মৃত্যু হোৱাৰ সম্ভাৱনা আছে। এই ধাৰাত অপৰাধটো অপৰাধ হিচাপে গণ্য কৰিবলৈ হ'লে ধাৰা ৩০০ ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনত অপৰাধীৰ জ্ঞান প্রমাণ আৰু প্রতিষ্ঠা কৰিব লাগিব।

৬. আমাৰ দৃষ্টিত ভাৰতীয় দণ্ডবিধি আৰু যান-বাহন আইনৰ বিধানৰ মাজত কোনো সংঘাত নাই। দুয়োখন আইন সম্পূর্ণ বেলেগ বেলেগ ক্ষেত্রত প্রয়োগ হয়। দুয়োখন আইন এখনৰ পৰা আনখন পৃথক দুয়োখন আইনৰ অধীনত থকা অপৰাধ পৃথক । দুয়োখন আইনৰ অধীনত প্রদান কৰা শাস্তিমূলক ব্যৱস্থাও এখনৰ পৰা আনখন স্বতন্ত্র আৰু পৃথক। পূর্বে আলোচনা কৰা অনুসৰি দুয়োখন আইনৰ অধীনত অপৰাধৰ উপাদান পৃথক, আৰু দুয়োখন আইনৰ অধীনত অপৰাধীক স্বাধীনভাৱে বিচাৰ আৰু শাস্তি দিব পাৰি। ভাৰতীয় দণ্ডবিধি আৰু

যান-বাহন আইনৰ অধীনত পথ দুর্ঘটনা কৰা অপৰাধীৰ বিচাৰৰ ক্ষেত্রত বিশেষ আইনখনে সাধাৰণ আইনৰ ওপৰত প্রাধান্য পাব লাগে বুলি কোৱা নীতি প্রযোজ্য নহয়।

৭. উল্লেখ কৰাটো প্রাসংগিক হব যে যান-বাহন আইনৰ অধীনত এনে কোনো ব্যৱস্থা নাই যিয়ে মটৰ দুর্ঘটনাৰ ক্ষেত্রত গাড়ীখনে কৰা অপৰাধৰ ফলত মৃত্যু, বা গুৰুতৰ আঘাত, বা অন্য আঘাতৰ বিষয়ে পৃথকে পৃথকে আলোচনা কৰাৰ ব্যৱস্হা আছে। যান-বাহন আইনৰ ১৩ নং অধ্যায়ত বিপজ্জনকভাৱে গাড়ী চলোৱাৰ কার্য্যৰ বাবে ব্যক্তিৰ মৃত্যু, বা আঘাত, বা গুৰুতৰ আঘাতৰ একো উল্লেখ নাই আৰু ইয়াৰ বাবে কোনো পৃথক শাস্তি নির্ধাৰণ কৰা হোৱা নাই; আনহাতে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ২৭৯, ৩০৪ দ্বিতীয় খণ্ড, ৩০৪ক, ৩৩৭ আৰু ৩৩৮ এনে অপৰাধৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিবলৈ বিশেষভাৱে প্রণয়ণ কৰা হৈছে।

৮. সাধাৰণ দফা আইন, ১৮৯৭ৰ ২৬ নং ধাৰাত উল্লেখ আছে যে- য'ত কোনো কার্য্য কৰা বা এৰাই চলাটোৱে দুখন বা তাতকৈ অধিক আইনৰ অধীনত অপৰাধ গণ্য কৰা হয়, তেন্তে অপৰাধীজনৰ বিৰুদ্ধে সেই আইনৰ যিকোনো এখন আইনৰ অধীনত গোচৰ চলোৱা হ'ব আৰু শাস্তি প্রদান কৰা হ'ব, কিন্তু একেটা অপৰাধৰ বাবে দুবাৰ শাস্তি প্রদান কৰা নহ'ব। এইটো ভালদৰে নির্ণয় কৰা হৈছে যে এটা কার্য্য কৰা বা এৰাই চলাটোৱে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনত অপৰাধ হ'ব পাৰে আৰু একে সময়তে, আন যিকোনো আইনৰ অধীনত অপৰাধ হ'ব পাৰে। সেয়েহে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ এই তথ্য যে যান-বাহন আইন আৰু ভাৰতীয় দণ্ডবিধি এই দুখন আইনৰ অধীনত অপৰাধীৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাটো ভাৰসাম্যহীন আৰু আইনৰ বিপৰীত, সেইটো বাতিল কৰা হৈছে। টি. এছ. বলিয়াহ বনাম টি. এছ. ৰংগাচাৰী গোচৰতো একেধৰণৰ বিষয়ৰ উদ্ভৱ হৈছিল, য'ত আপীলকাৰীৰ বিৰুদ্ধে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ১৭৭ নং ধাৰা

আৰু আয়কৰ আইন, ১৯২২ৰ ৫২ নং ধাৰা দুয়োটাৰে অধীনত গোচৰ চলোৱা হৈছিল। এই আদালতে তলত দিয়া ধৰণে ৰায় দিছিল:-

৬. আমি এই গোচৰত উত্থাপিত পৰৱর্তী প্ৰশ্নটো বিবেচনা কৰিবলৈ আগবাঢ়িছো, সেয়া হ'ল আপীলকাৰীৰ বিৰুদ্ধে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ১৭৭ নং ধাৰা আৰু ১৯২২ চনৰ আইন [আয়কৰ আইন, ১৯২২]ৰ ৫২ নং ধাৰা দুয়োটাৰ অধীনত একে সময়তে গোচৰ চলাব পাৰিনে? আপীলকাৰীৰ হৈ যুক্তি দিয়া হৈছিল যে সাধাৰণ দফা আইন (১৮৯৭ চনৰ ১০ নং আইন)ৰ ২৬ নং ধাৰাত উল্লেখ কৰা বিধানসমূহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আপীলকাৰীৰ বিৰুদ্ধে ১৯২২ চনৰ আইনখনৰ ৫২ নং ধাৰা বা ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ১৭৭ নং ধাৰাৰ অধীনত গোচৰ চলিব পাৰি, কিন্তু দুয়োটা ধাৰাৰ অধীনত নহয়। আমি এই যুক্তি শুদ্ধ বুলি মানি ল'ব পৰা নাই। সাধাৰণ দফা আইনৰ ২৬ নং ধাৰাত কোৱা হৈছে:

২৬. দুখন বা তাতকৈ অধিক আইনৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধৰ ব্যৱস্থা যে'ত কোনো কার্য্য কৰা বা এৰাই চলা কার্যই দুখন বা তাতকৈ অধিক আইনৰ অধীনত অপৰাধ গঠন কৰে, তেন্তে অপৰাধীজনৰ বিৰুদ্ধে সেই আইনৰ যিকোনো এখন আইনৰ অধীনত গোচৰ চলোৱা হ'ব আৰু শাস্তি প্ৰদান কৰা হ'ব, কিন্তু একেটা অপৰাধৰ বাবে দুবাৰ শাস্তি প্ৰদান কৰা নহ'ব ।

ধাৰাটোৰ সাধাৰণ পঠনে দেখুৱাইছে যে দুয়োখন আইনৰ অধীনত অপৰাধীক বিচাৰ বা দোষী সাব্যস্ত কৰাৰ কোনো বাধা নাই কিন্তু একেটা অপৰাধৰ বাবে অপৰাধীক দুবাৰ শাস্তি দিয়াৰ ক্ষেত্ৰতহে বাধা আছে। অর্থাৎ, ধাৰাটোত উল্লেখ কৰা হৈছে যে য'ত কার্য্য কৰা বা এৰাই চলা কার্যই দুখন আইনৰ অধীনত অপৰাধ গঠন কৰে, তেনে ক্ষেত্ৰত অপৰাধীৰ বিৰুদ্ধে এটা বা দুয়োখন আইনৰ অধীনত গোচৰ চলাব পাৰি আৰু শাস্তি দিব পাৰি, কিন্তু একেটা অপৰাধৰ বাবে দুবাৰ শাস্তি পোৱাৰ বাবে দায়বদ্ধ নহ'ব। আমি সেই অনুসৰি গোচৰৰ এই দিশটোৰ ওপৰত আপীলকাৰীৰ যুক্তি নাকচ কৰোঁ। [জোৰ দিয়া হৈছে]

একেদৰে *মহাৰাষ্ট্ৰ চৰকাৰ বনাম ছায়েদ হাছান* গোচৰত অভিযুক্তৰ বিৰুদ্ধে খাদ্য আৰু সুৰক্ষা মানদণ্ড আইন, ২০০৬ৰ ২৬ আৰু ৩০নং ধাৰাৰ লগতে নিষিদ্ধ গুটকা/পান মছলা সৰবৰাহ আৰু বিক্ৰীৰ বাবে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ১৮৮, ২৭২, ২৭৩ আৰু ৩২৮ৰ অধীনত গোচৰ চলোৱা হৈছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে ৰায় দিয়ে যে যিহেতু ২০০৬ চনৰ খাদ্য আৰু সুৰক্ষা

মানদণ্ড আইনখনৰ ৫৫নং ধাৰাটো বিশেষ আইনত কৰা এটা নির্দিষ্ট বিধান, সেয়েহে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ১৮৮ নং ধাৰা প্ৰযোজ্য নহয়।

উচ্চতম ন্যায়ালয়ে বিষয়টো উচ্চ ন্যায়ালয়লৈ প্ৰেৰণ কৰে আৰু ৰায় দিয়ে যে:

৮. দুখন ভিন্ন আইনৰ অধীনত অপৰাধীৰ বিচাৰ বা দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ কোনো বাধা নাই, কিন্তু এই বাধা কেৱল অপৰাধৰ বাবে অপৰাধীক দুবাৰ শাস্তি দিয়াৰ বাবেহে। য'ত এটা কার্য্য কৰা বা এৰাই চলা কার্যই দুখন আইনৰ অধীনত অপৰাধ গঠন কৰে, তেনে ক্ষেত্ৰত অপৰাধীৰ বিৰুদ্ধে এটা বা দুয়োখন আইনৰ অধীনত গোচৰ চলাব পাৰি আৰু শাস্তি দিব পাৰি, কিন্তু একেটা অপৰাধৰ বাবে দুবাৰ শাস্তি পোৱাৰ বাবে দায়বদ্ধ নহ'ব। সম্ভাব্য ক্ষেত্ৰত একেটা তথ্যৰ গোটে দুখন ভিন্ন আইনৰ অধীনত অপৰাধ গঠন কৰিব পাৰে। এটা কার্য্য কৰা বা এৰাই চলা কার্য ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনত অপৰাধ আৰু একে সময়তে আন যিকোনো আইনৰ অধীনত অপৰাধৰ সমান হ'ব পাৰে। উচ্চ ন্যায়ালয়ে সাধাৰণ দফা আইন, ১৮৯৭ ৰ ২৬ নং ধাৰাটোৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখিব লাগিছিল, যিটো তলত দিয়া ধৰণৰ:

দুখন বা তাতকৈ অধিক আইনৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধৰ বাবে বিধান-য'ত কোনো কার্য্য কৰা বা এৰাই চলা দুখন বা তাতকৈ অধিক আইনৰ অধীনত অপৰাধ গঠন কৰে, তেন্তে অপৰাধীজনৰ বিৰুদ্ধে সেই আইনৰ যিকোনো এটা বা যিকোনো আইনৰ অধীনত গোচৰ চলোৱা হ'ব আৰু শাস্তি প্ৰদান কৰা হ'ব, কিন্তু একেটা অপৰাধৰ বাবে দুবাৰ শাস্তি প্ৰদান কৰা নহ'ব।

৯. হাট সিঙৰ গোচৰত এই আদালতে দ্বৈত বিপত্তিৰ মতবাদ আৰু সাধাৰণ দফা আইনৰ ২৬ নং ধাৰাটোৰ বিষয়ে আলোচনা কৰি পর্যবেক্ষণ কৰিছিল যে যদিহে বিধানসমূহৰ উপাদানবোৰ একে তথ্যৰ ওপৰত সন্তুষ্ট হয়, তেন্তে দুখন পৃথক আইনৰ অধীনত বিচাৰ অনুমোদিত। খনি আৰু খনিজ (উন্নয়ন আৰু নিয়ন্ত্ৰণ) আইন ১৯৫৭ আৰু ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনত অপৰাধৰ বাবে তাত প্ৰতিবাদীৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ সন্দর্ভত এটা বিবাদ বিবেচনা কৰাৰ সময়ত, এই আদালতে দিল্লী ৰাজ্য (এনচিটি) বনাম সঞ্জয়ৰ গোচৰত ৰায় দিছিল যে দণ্ডবিধিৰ অধীনত ব্যক্তিৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ কোনো বাধা নাই য'ত ব্যক্তিয়ে কৰা অপৰাধসমূহ চিনাক্তকৰণযোগ্য অপৰাধ। এফ এছ এছ আইনৰ বিধানসমূহ পঢ়িলে স্পষ্ট হ'ব যে কেৱল এফ এছ এছ আইনৰ বিধানসমূহে শাস্তি নির্ধাৰণ কৰাৰ বাবেই ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনত গোচৰ চলোৱাত কোনো বাধা নাই। সেয়েহে আমি প্ৰথম বিষয়টোত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ তথ্য বাতিল কৰিছো ।

[গুৰুত্ব প্ৰদান কৰা হৈছে]

৯. যান-বাহন আইনৰ আইনগত উদ্দেশ্য, আৰু বিশেষভাৱে যান-বাহন আইনৰ ১৩ নং অধ্যায়, মটৰ দুর্ঘটনাত অপৰাধীসকলক দোষী সাব্যস্ত কৰাৰ ক্ষেত্রত ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ বিধানসমূহক অতিক্রম কৰা বা সলনি কৰা নাছিল। যান-বাহন আইনৰ ১৩ নং অধ্যায়ৰ অধীনত অপৰাধ, ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ২৯৭, ৩০৪, ৩০৪এ, ৩৩৭ আৰু ৩৩৮ৰ অধীনত বিধানসমূহৰ প্রযোজ্যতা বাতিল কৰিব নোৱাৰে। অপৰাধসমূহ একে নহয়, আৰু সেয়েহে, *জেনেৰেলিয়া স্পেচিয়েলিবাছ ননডাৰোগেণ্ট* ৰ নীতি প্রযোজ্য নহয় আৰু প্রয়োগ কৰিব নোৱাৰি। ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনত নির্ধাৰিত অপৰাধসমূহ যান-বাহন আইনৰ অধীনত নির্ধাৰিত অপৰাধৰ পৰা স্বাধীন। যান-বাহন আইনৰ অধীনত অপৰাধৰ শাস্তিৰ ক্ষেত্রত যিমানদূৰলৈকে উচ্চ ন্যায়ালয়ে উল্লেখ কৰাৰ দৰে, ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনত পথ পৰিবহন/মটৰ বাহন অপৰাধীৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ ফলত ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ৫ নং ধাৰা উলংঘা হ'ব বুলি ক'ব নোৱাৰি।

১০. বিষয়টো বেলেগ দৃষ্টিকোণৰ পৰা বিবেচনা কৰিলে যান-বাহন আইনৰ ১৩ নং অধ্যায়ৰ অধীনত হোৱা অপৰাধসমূহ যান-বাহন আইনৰ ধাৰা ২০৮(৩)ৰ প্রতি লক্ষ্য ৰাখি প্রকৃতিত চহকী, আনহাতে ধাৰা ২৭৯, ৩০৪ দ্বিতীয় খণ্ড আৰু ৩০৪এ ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনত হোৱা অপৰাধসমূহ নহয়।

যদিহে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিতকৈ যান-বাহন আইনক অগ্রাধিকাৰ দিয়া হয়, আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে ৰায় দিয়াৰ দৰে যান-বাহন আইনৰ স্থান ভাৰতীয় দণ্ডবিধিয়েও লয়, তেন্তে আনকি দোষবহ হত্যাকাণ্ড, অসাৱধানতাৰে গাড়ী চলাই আঘাত কৰাৰ দৰে গুৰুতৰ অপৰাধো সৰু বা লঘু অপৰাধ হিচাপে পৰিগণিত হ'ব পাৰে। ইয়াৰ অর্থ হ'ব যে অপৰাধীসকলে কেৱল জৰিমনা

পৰিশোধ কৰিব পাৰিব আৰু দোষী সাব্যস্ত কৰি বিচাৰৰ পৰা হাত সাৰিব পাৰিব, যাৰ ফলত তেওঁলোকে অধিক শাস্তিৰ পৰা হাত সাৰিব পাৰিব।

১১. এই আদালতে বাৰে বাৰে মটৰ দুর্ঘটনা সংঘটিত কৰাৰ বাবে দায়ী অপৰাধীক কঠোৰ শাস্তি দিয়াৰ প্রয়োজনীয়তাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি আহিছে। দ্রুতগতিত গাড়ী চলোৱাটো বৃদ্ধি পোৱাৰ লগে লগে ভাৰতত পথ পৰিবহণৰ আঘাত আৰু মৃত্যুৰ সংখ্যা বৃদ্ধি পাইছে। পৰিয়ালৰ উপার্জনকাৰী বা আন কোনো সদস্য হেৰুৱাই পৰিয়াল এটাৰ আর্থিক লোকচান, আৱেগিক আৰু সামাজিক আঘাত, বা ভুক্তভোগীৰ অক্ষমতাৰ ফলত হোৱা ক্ষতিৰ পৰিমাণ নির্ণয় কৰিব নোৱাৰি।

১২. অপৰাধ আৰু শাস্তিৰ মাজত সমানুপাতিকতাৰ নীতি মনত ৰাখিব লাগিব। ন্যায্য শাস্তিৰ নীতি হৈছে অপৰাধমূলক অপৰাধৰ ক্ষেত্রত শাস্তি প্রদানৰ ভিত্তি। যান-বাহন আইনৰ ১৩ নং অধ্যায়ৰ অধীনত প্রথমবাৰৰ বাবে অপৰাধৰ বাবে সর্বাধিক কাৰাদণ্ডৰ শাস্তি মাত্র ছয় মাহলৈকে; আনহাতে পথ পৰিবহণৰ অপৰাধৰ সৈতে জড়িত ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনত প্রথমবাৰৰ বাবে অপৰাধৰ বাবে সর্বাধিক কাৰাদণ্ডৰ শাস্তি ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ৩০৪ দ্বিতীয় খণ্ডৰ অধীনত ১০ বছৰলৈকে হ'ব পাৰে। আদালতে প্রদান কৰা শাস্তি অপৰাধৰ গুৰুতৰতাৰ সৈতে মিল থকা হ'ব লাগে, আৰু ই অপৰাধীসকলৰ ওপৰত প্রতিৰোধমূলক প্রভাৱ পেলাব লাগে।যান-বাহন আইনৰ অধীনত মটৰ দুর্ঘটনাত জড়িত অপৰাধীৰ শাস্তি যান-বাহন আইনৰ তুলনাত সংঘটিত অপৰাধৰ তুলনাত অধিক কঠোৰ আৰু সমানুপাতিক।

১৩. সেয়েহে আমি ধৰি লৈছোঁ যে যদি অন্যথা ৰক্ষণাবেক্ষণযোগ্য হয়, তেন্তে বিচাৰ ভাৰতীয় দণ্ডবিধি আৰু যান-বাহন আইন দুয়োখনৰে অধীনত হ'ব, কিয়নো দুয়োখন বিধি নিজ নিজ স্বতন্ত্র ক্ষেত্রত সম্পূর্ণ সক্রিয়তাৰে কাম কৰে। আনকি যান-বাহন আইন আৰু ভাৰতীয়

দণ্ডবিধিৰ কিছুমান বিধানৰ ওপৰত ভিত্তি কৰিও দুয়োখন আইনৰ অধীনত অপৰাধ অসঙ্গতিপূর্ণ বুলি ক'ব নোৱাৰি।

১৪. উচ্চ ন্যায়ালয়ে এফালে ফৌজদাৰী কার্যবিধিৰ বিধানসমূহে যান-বাহন আইনৰ বিধানৰ অধীনষ্ঠ বুলি মত প্রকাশ কৰি এক স্ববিৰোধী সিদ্ধান্তত উপনীত হৈছে, কিয়নো কার্যবাহী কর্তৃপক্ষই সংসদৰ দ্বাৰা প্রণয়ন কৰা বিশেষ আইনৰ অধীনত কোনো সুবিধাজনক ব্যৱস্থা কাঢ়ি ল'ব নোৱাৰে (বিবাদিত ৰায়দানৰ ১৪ নং দফা), আনহাতে, এই মত প্রকাশ কৰিছে যে যান-বাহন আইনখন সম্পূর্ণ স্বকীয় সংহিতা নহয়, আৰু ফৌজদাৰী কার্যবিধিৰ বিধানৰ অধীনত পথ পৰিবহণ অপৰাধৰ তদন্তৰ কোনো সম্পূর্ণ বাধা নাই (বিবাদিত ৰায়দানৰ ২৩ নং দফা)।

১৫. আমাৰ বিবেচিত দৃষ্টিত আইনৰ স্থিতি সুনির্দিষ্ট। এই আদালতে ধাৰাবাহিকভাৱে ৰায় দি আহিছে যে মটৰ পৰিবহণৰ ক্ষেত্রত যান-বাহন আইন, ১৯৮৮ এক সম্পূর্ণ স্বকীয় সংহিতা । কিন্তু মটৰ দুর্ঘটনাৰ সৈতে জড়িত অপৰাধৰ বাবে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনত অপৰাধৰ বিচাৰ আৰু গোচৰ চলোৱাত যান-বাহন আইন বা অন্য কোনো আইনৰ অধীনত কোনো বাধা নাই।

১৬. মটৰগাড়ী দুর্ঘটনা সংঘটিত কৰাৰ বাবে দোষী পোৱা ব্যক্তিসকলক শাস্তি দিয়াৰ আঁৰৰ উদ্দেশ্য এই আদালতে দালবীৰ সিং বনাম হাৰিয়ানা ৰাজ্য গোচৰত তলত দিয়া শব্দৰে সংক্ষিপ্তভাৱে উল্লেখ কৰিছে:

> *১১. আদালতে মনত ৰাখিব লাগিব যে যেতিয়া ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ৩০৪-এৰ অধীনত দোষী সাব্যস্ত হোৱা ব্যক্তিৰ ওপৰত আবেদন কৰিবলৈ পি অ' আইনৰ ধাৰা ৪ৰ ভিত্তিত কোনো আবেদন কৰা হয়, তেতিয়া পথ দুর্ঘটনাবোৰ উদ্বেগজনকভাৱে বৃদ্ধি পাইছে আৰু ভাৰতত টোল দিনক দিনে বাঢ়ি গৈ আছে, আৰু ইয়াৰ কোনো সমাধান দৃষ্টিগোচৰ হোৱা নাই বা কোনোৱে ইয়াক হ্রাস কৰাৰ পৰামর্শ দিয়া নাই। যেতিয়া এই আদালতে*

দুবছৰ আগতে দুখ প্ৰকাশ কৰিছিল যে বেছিভাগ ৰোগতকৈ পথ দুৰ্ঘটনাত অধিক লোকৰ মৃত্যু হয়, ইমানেই যে ভাৰতৰ ঘাইপথসমূহ দেশৰ শীৰ্ষ হত্যাকাৰীৰ ভিতৰত আছে তেতিয়া দুৰ্ঘটনাৰ টোল আদায়ৰ পৰিমাণ আজি যিমান হৈছে তাৰ আধাও নাছিল। সেয়েহে ন্যায়াধীশ ভি. আৰ. কৃষ্ণ আয়াৰে উক্ত সিদ্ধান্তত পৰামৰ্শ দিছে [ৰতন সিং বনাম পঞ্জাৱ ৰাজ্য, (১৯৭৯) ৪ এছচিচি ৭১৯ : ১৯৮০ এছচিৰি) ১৭: (এছচিচি ৭২০, পৃষ্ঠা ৩)।

বৰ্তমানৰ পৰিস্থিতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ভাৰতীয় দণ্ড বিধিৰ ধাৰা ৩০৪-এৰ অধীনত আইনখনে গধুৰ বাহন অসাৱধানতাৰে চলোৱা আৰু তীব্ৰ গতিৰ ফলত হোৱা অধিক সংখ্যক দুৰ্ঘটনাৰ কথা বিবেচনা কৰিব লাগিব।

১২. কৰ্ণাটক ৰাজ্য বনাম কৃষ্ণ [(১৯৮৭) ১ এছচিচি ৫৩৮ : ১৯৮৭ এছচিচি (ফৌজদাৰী) ১৯৮] গোচৰত এই আদালতে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ৩০৪-এৰ অধীনত দোষী সাব্যস্ত হোৱা চালক এজনৰ ওপৰত আৰোপ কৰা জৰিমনাৰ শাস্তি বলবৎ থাকিবলৈ অনুমতি দিয়া নাছিল যদিও উচ্চ ন্যায়ালয়েও উক্ত শাস্তিটো নিশ্চিত কৰিছিল যেতিয়া এজন অভিযুক্তক বেপেৰোৱাভাৱে বাহ চলোৱা আৰু মানুহৰ মৃত্যু ঘটোৱা অপৰাধত দোষী সাব্যস্ত কৰা হৈছিল। সেই গোচৰত এই আদালতে জৰিমনা আৰোপ কৰাৰ উপৰিও সশ্ৰম কাৰাদণ্ডৰ শাস্তি ছয় মাহলৈ বৃদ্ধি কৰিছিল।

১৩. ভাৰতত পথ দুৰ্ঘটনাৰ দ্ৰুতগতি আৰু ইয়াৰ ফলত ভুক্তভোগী আৰু তেওঁলোকৰ পৰিয়াললৈ হোৱা ধ্বংসাত্মক পৰিণামৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ফৌজদাৰী আদালতে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ৩০৪-এ অধীনত অপৰাধৰ প্ৰকৃতিক পি অ' আইনৰ ধাৰা ৪ৰ উপকাৰী বিধানসমূহ আকৰ্ষণ কৰা বুলি গণ্য কৰিব নোৱাৰে। অটোমোবাইল গাড়ী চলোৱাৰ ফলত হোৱা অপৰাধৰ বাবে কিমান শাস্তি প্ৰদান কৰা হ'ব সেই বিষয়ে বিবেচনা কৰাৰ সময়ত, ইয়াৰ ভিতৰত এটা মুখ্য বিবেচনা হ'ব লাগিব প্ৰতিৰোধ। এজন পেছাদাৰী চালকে তেওঁৰ জীৱনৰ প্ৰায় সকলো সময়তে গাড়ীৰ পেডেলৰ ওপৰত পেডেল লগাই থাকে। তেওঁ অহৰহ নিজকে অৱগত কৰিব লাগিব যে যেতিয়া তেওঁৰ ভৰি এখন চলন্ত বাহনৰ পেডেলত থাকে তেতিয়া তেওঁ এক মুহূৰ্তৰ বাবেও শিথিলতা বা উদাসীনতাৰ সন্মুখীন হ'ব নোৱাৰে। তেওঁ ভাবিব নোৱাৰে আৰু এইটো ভাবিব নালাগে যে উদাসীনভাৱে গাড়ী চলোৱাটোৱে কোনো দুৰ্ঘটনাৰ সৃষ্টি কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই; বা যদি কোনো দুৰ্ঘটনা সংঘটিত হয় তেন্তে ইয়াৰ ফলত কোনো মানুহৰ মৃত্যু হোৱাৰ প্ৰয়োজন নাই; বা এনে মৃত্যু হ'লেও তেওঁক অপৰাধৰ বাবে দোষী সাব্যস্ত নহ'বও পাৰে; আৰু শেষত, যদি তেওঁক দোষী সাব্যস্ত কৰা হয় তথাপিও আদালতে তেওঁৰ সৈতে নম্ৰভাৱে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব। তেওঁ সদায় ভয়ৰ মানসিকতা থাকিব লাগিব যে যদি তেওঁ গাড়ী চলোৱাৰ বাবে মানুহৰ মৃত্যু হোৱাৰ অপৰাধত দোষী সাব্যস্ত হয় তেন্তে তেওঁ কাৰাবাস খটাৰ শাস্তিৰ পৰা সাৰি যাব নোৱাৰে। মটৰগাড়ী চলোৱাৰ

বাবে হোৱা মটৰ দুর্ঘটনাৰ উচ্চ হাৰ হ্রাস কৰাৰ বাবে বিশেষকৈ বিচাৰ আদালতৰ পর্যায়ত আদালতে এই ভূমিকা পালন কৰিব পাৰে। [গুৰুত্ব প্রদান কৰা হৈছে]

গুৰু বাসৱৰাজ বনাম কর্ণাটক ৰাজ্য ১৫ গোচৰত আদালতে ৰায় দিছিল যে মটৰ দুর্ঘটনাৰ ক্ষেত্রত অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ সন্দর্ভত পর্যাপ্ত শাস্তি প্রদানৰ ওপৰত আদালতৰ অহৰহ চিন্তা আছে। সেই গোচৰত আপীলকাৰীক ভাৰতীয় দণ্ডবিধি আইনৰ ধাৰা ৩৩৭, ৩৩৮, ২৭৯ আৰু ৩০৪ এ ৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধৰ বাবে দোষী সাব্যস্ত কৰা হৈছিল আৰু জৰিমনাৰ সৈতে ছমাহৰ সাধাৰণ কাৰাদণ্ড বিহা হৈছিল। আদালতে বিচাৰ কৰিছিল যে-

৩২. আমি মন কৰিব পাৰো যে উপযুক্ত শাস্তি বিহাটোৱে সেইসকল লোকৰ বাবে চকু মুকলি কৰাৰ দৰে কাম কৰে যিসকলে অসাৱধানতাৰে গাড়ী চলায়, তেওঁলোকে ভাবে যে তেওঁলোকক মার্জনা কৰা হ'ব বা আনৰ জীৱনৰ কোনো মুল্য নাই। তেওঁলোকে পাহৰি যায় যে তেওঁলোকৰ কার্যৰ ওপৰত বহুতো মানুহৰ জীৱন নির্ভৰ কৰে, আৰু তেওঁলোকৰ অসাৱধান কার্য্যই সুৰক্ষাৰ গুৰুত্বক অৱজ্ঞা কৰে।

৩৩. অপৰাধ আৰু শাস্তিৰ মাজত যে কোনো অনুপাত থাকিবই লাগিব তাত কোনো সন্দেহ থাকিব নোৱাৰে। অপৰাধ আৰু সমাজত ইয়াৰ প্রভাৱৰ কথা বিবেচনা কৰি আদালতে উপযুক্ত শাস্তি দিয়াটো নিশ্চিত কৰিব লাগিব। পর্যাপ্ত শাস্তিকে ধৰি ন্যায়ৰ দাবীক আওকাণ কৰিব নোৱাৰি।

[গুৰুত্ব প্রদান কৰা হৈছে]

১৭. ওপৰৰ আলোচনাৰ প্রতি লক্ষ্য ৰাখি আমি অসম, নাগালেণ্ড, মেঘালয়, মণিপুৰ, ত্রিপুৰা, মিজোৰাম আৰু অৰুণাচল প্রদেশ ৰাজ্যক গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ে মটৰ দুর্ঘটনাত জড়িত অপৰাধীৰ বিৰুদ্ধে কেৱল ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ অধীনত নহয়, যান-বাহন আইন, ১৯৮৮ৰ অধীনতো গোচৰ চলাবলৈ তেওঁলোকৰ অধীনস্থ বিষয়াসকলক উপযুক্ত নির্দেশনা জাৰি কৰিবলৈ দিয়া নির্দেশনা বাতিল কৰিছো।

১৮. ফৌজদাৰী আপীলসমূহ ওপৰোক্ত চর্তসমূহৰ ভিত্তিত মঞ্জুৰ কৰা হৈছে। ২৬.০৪.২০১০ তাৰিখে প্রদান কৰা অন্তৰৰ্তীকালীন আদেশক চূড়ান্ত কৰা হৈছে। যদি কিবা

অমীমাংসিত আবেদন বিচাৰাধীন হৈ আছে, সকলোবোৰ আবেদন এই আদেশ অনুসৰি নিষ্পত্তি হব। সেই অনুসৰি আদেশ দিয়া হৈছে।

..... ন্যায়াধীশ

(ইন্দু মালহোত্রা)

..... ন্যায়াধীশ

(সঞ্জীৱ খান্না)

নতুন দিল্লী;

৪ অক্টোবৰ, ২০১৯

Translated by using AI, IIT, Guwahati

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

("স্থানীয় ভাষালৈ অনুদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাবে অন্য ক্ষেত্রত অনুদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ'ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কার্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্রতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বিবেচিত হ'ব।")